

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Super Epistolam II. B. Pauli Apostoli Ad Thessalonicenses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

tis pertimescitur, somni verò vocabulum non time-
tur. Quid est autem quòd Prædicator egregius mor-
tem Domini, mortem vocat; mortem fervorum
Domini, non mortem sed somnum nominat? nisi
quia infirma corda audientium respiciens, medica-
mentum prædicationis suæ mira arte componit, &
illum, quem jam resurrexisse noverat, eis mortuum
insinuare non dubitat: eos verò qui necdum resur-
rexerant, ut spem resurrectionis insinuet, non mor-
tuos, sed dormientes vocat. Non enim verebatur
dicere mortuum, quem auditores jam resurrexisse
cognoverant, & verebatur dicere mortuos, quos
resurgere vix credebant. Quia verò carne mortuos
ad vitam rursus evigilare non dubitat, eos dormien-
tes potius quàm mortuos appellat, spem proculdu-
bio resurrectionis insinuans: quia sicut citius homo
à somno evigilat, ita concitè ad Conditoris nutum à
morte corporis surgat.

CAPUT VII.

1. Th. 5. a *Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.*

De metu
repentinæ
mortis.
In expos. B.
Iob. l. 21. c. 1.
ante med.
1. Th. 5.
Hom. 12. in
Evang. long.
ge ante
med.

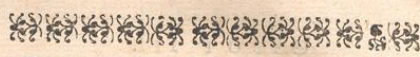
REprobi dum diu se visibilibus immorari cre-
dunt, spem invisibilium derelinquunt: cum-
que mens in præsentibus figitur, vita terminatur.
Et repente ad improvisa supplicia perveniunt, quæ
decepti suis præsumptionibus aut nunquam se con-
tingere, aut tardè crederent. Hinc Paulus ait:
Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet. Quia
enim ad rapidam animam propinquans minimè
conspicitur, furi in nocte comparatur. Unde bene
discipulis futura cogitantibus idem Paulus dicit:
*Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies
illa tanquam fur comprehendat.* Dies enim exitus
tanquam fur in nocte comprehendit, quando stul-
torum animas futura non prævidentes ejicit. Tantò
igitur debet ab omnibus quasi semper veniens, quan-
tò non valet à nobis ventura præfici. Vel etiam per
diem Domini, dies judicij potest intelligi, qui sic
subrepat, ut prævideri non valeat quando veniet.

Finis expositionis in Epistolam primam B. Pauli Apostoli ad Thessalonicenses.

INCIPIUNT CAPITVLA

DE EPISTOLA II. B. PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES.

- 1 Supercrevit fides vestra.
- 2 Quas suscinetis in exemplum justij judicij Dei.
- 3 Ita ut in templo Dei sedeat.
- 4 Ut reveleetur in suo tempore.
- 5 Nolite ut inimicum illum existimare.

INCIPIT EXPOSITIO SUPER EPISTOLAM II. B. PAULI

Apostoli ad Thessalonicenses.

CAPUT I.

Supercrevit fides vestra.

2. Th. 1. a

PLERUMQUE pusillanimes aptius ad iter bene agendi reducimus, si eorum bene gesta memoramus: & si qua ab eis inordinatè gesta sunt, non jam tanquam perpetrata corripiamus, sed quasi adhuc ne perpetrari debeant, prohibemus: ut & illa, quæ approbamus illatus favor augeat: & contra ea, quæ reprehendimus, magis apud pusillanimes exhortatio verecunda convalescat. Unde Paulus, cum Thessalonicenses in accepta prædicatione perdurantes, quasi de vicino mundi termino, quadam cognosceret pusillanimitate turbatos, prius in eis quæ fortia prospicit laudat, & cautè monendo postmodum, quæ sunt infirmata, roborat. Ait enim: *Gratias agere debemus Deo semper pro vobis, fratres, ita ut dignum est: quoniam supercrevit fides vestra, & abundat charitas uniuscujusque vestrum invicem: ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesijs Dei pro patientia vestra & fide.* Qui cum blanda hæc vitæ præconia præmississet, paulò post subdidit, dicens: *Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Jesu Christi, & nostræ congregationis in idipsum, ut non cito moveamini à vestro sensu, neque terre amini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per Epistolam tanquam per nos missam, quasi instet dies Domini.* Egit enim verus Doctor, ut prius audirent laudati, quod recognoscerent, & postmodum quod exhortati sequerentur, quatenus eorum mentem ne commotio subjuncta concuteret, laus præmissa solidaret: & qui commotos eos vicini finis suspitione cognoverat, non jam redarguebat motos, sed quasi tranfacta nesciens, adhuc commoveri prohibebat: ut dum de ipsa levitate motionis prædicatori suo se incognitos crederent, tantò reprehensibiliores fieri, quantò & cognosci ab illo formidarent.

Quomodo debeant commone-ri pusillanimes
Cura pass. par. 3. c. 9. circ. med.

2. Th. 1.

ibidem.

CAPUT II.

Suscinetis in exemplum justij judicij Dei.

2. Th. 1. b

UNUSQUISQUE debet considerare quæ peccantes postmodum supplicia maneant, si etiam justos tam valida hæc flagella castigant. Hinc est enim quòd Petrus ait: *Tempus est, ut judicium incipiat à domo Dei: & si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parerunt?* Hinc Paulus, cum multa in Thessalonicensium laudem dixisset, protinus adjunxit: *Ita ut & nos ipsi in vobis gloriemur in Ecclesijs Dei, pro patientia vestra & fide, in omnibus persecutionibus & tribulationibus vestris, quas suscinetis in exemplum justij judicij Dei.* Ac si diceret: Dum tot dura toleratis, qui tam recta agitis, quid aliud quàm justij judicij Dei exempla datis? Quia ex vestra pœna colligendum est, quomodo feriat, quibus irascitur, si sic vos affligi patitur, in quibus læratur. Multò magis quippe percussurus est, quibus justum judicium exhibet, si etiam vos sic cruciat, quos piè redarguens fovet.

De judicio Dei.
In expos. B. Iob. l. 5. c. 8.
princ. ad fi.
1. Pet. 4. d
2. Th. 2.

CAPUT III.

2. Th. 2. b In templo Dei sedebit ostendens se, tanquam sit Deus.

De plena disputatione Antichristi. In expos. B. Job. l. 34. c. 3. post med.

Terribili ordine dispositionis occultæ, priusquam hostis antiquus in illo damnato homine, videlicet Antichristo, quem assumet, appareat, virtutum signa à sancta subtrahentur Ecclesia. Nam propheta abscondetur, curatorem gratia auferetur, prolixioris abstinentiæ virtus imminuetur, doctrinæ conticefcunt verba, miraculorum tollentur prodigia. Quæ quidem nequaquam superna dispensatio funditus subtrahet, sed non hæc sicut prioribus temporibus apertè ac multipliciter ostendet. Quod tamen mira dispensatione agetur, ut ex una re divina simul pietas & iustitia compleatur. Dum enim subtractis signorum virtutibus, Ecclesia sancta velut abjectior apparet, & bonorum præmium crescit, qui illam pro spe cælestium, non propter præsentia signa venerantur, & malorum mens contra illam citius ostenditur, qui sequi quæ promittit invisibilia negligunt, dum signis visibilibus non tenentur. Dum igitur humilitas fidelium multitudine & manifestatione signorum quasi destituitur, terribili occultæ dispositionis examine, inde bonis misericordialargitur, unde malis ira iusta cumulat. Antè igitur ex magna parte signa virtutum & miraculorum à fidelibus in sancta Ecclesia subtrahuntur, & tunc contra eos antiquus hostis in illo damnato homine, scilicet Antichristo, per aperta prodigia conspicuus & manifestus ostendetur: ut quod ipse per signa extollitur, eò à fidelibus sine signis robustius laudabiliusque vincatur. Quamvis etiam fidelibus in ejus certamine signa non deerunt, sed tanta erunt illius, ut nostrorum pauca aut nulla videantur. Quorum nimirum virtus omnibus signis fit potior, cum omne, quod ab illo fieri terribiliter conspicitur, per internæ constantiæ calcem premit. Sed malignus hostis tantò contra eos acriore immunitate se exhibebit, quantò se despicietiam clarescentibus miraculis dolebit. Totum igitur se in eorum interitum colliget, cunctosque reprobos in necem fidelium unanimiter & crudeliter accendet. Superba itaque Antichristi celsitudo super reprobas mentes hominum fastu gloriæ sæcularis erigetur: ita ut homo peccator, & tamen homo despiciens æstimari, Deum se super homines mentiatur? Unde Paulus Apostolus dicit: Ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se, tanquam sit Deus. Cujus ut timorem plenius ostenderet, præmisit: Qui adversatur, & extollitur super omne quod dicitur Deus, aut quod colitur. Deus enim aliquando dici & homo potest, juxta quod & ad Moysen dicitur: Ecce constitui te deum Pharaonis. Deus verò coli purus homo non potest. Quia verò Antichristus & super sanctos quosque homines, & super ipsius potentiam divinitatis extollit, per exactum sibi nomen gloriæ, & hoc quod Deus dicitur, & hoc quod Deus colitur, transire conatur. Notandum verò est in quantam superbiæ foveam cecidit, qui in mensuram ruinæ, qualapsus est, non permansit. Diabolus quippe & homo ab statu propriæ conditionis elata mente corruerunt, ut vel ille diceret: Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo: vel iste audiens crederet: Aperientur oculi vestri, & eritis sicut dii. Idcirco ergo uterque cecidit: quia Deo similis esse non per iustitiam, sed per potentiam concupivit. Sed homo per gratiam liberatus, qui Dei similitudinem appetendo perversè ceciderat, in reatum sui criminis longè Deo se imparem esse cognoscens, clamat: Domine, quis similis tibi? Diabolus verò in lapsus sui crimine iustè dimissus, in

In exp. B. Job. l. 19. c. 6 paulo ante med.

Exod. 7.

Isa. 4. Gen. 3.

Esai. 34.

A mensuram ruinæ suæ minimè permansit, sed quantum ab omnipotentis gratia diu defuit, & tantò magis reatum criminis cumulavit. Nam qui ideo cecidit, quia perverso ordine Deo similis esse voluit, eousque perductus est, ut in Antichristum veniens, videri Deo similis dedignetur, & eum, quem habere non potuit superbus æqualem, damnatus putat inferiorem. Nam cum de illo hoc quod jam præmisimus, dicitur: Extollens se super omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, apertè monstratur, quoniam appetendo dudum Dei similitudinem, quasi juxta Deum erigere se voluit, sed in superbia culpa crescendo, jam se supra omne quod Deus dicitur, & colitur, extollit. Sed hæc ejus superbia districte iudicis erit adventu ferienda, sicut scriptum est: Quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione adventus sui. De hoc perditio homine per Daniele dicitur: Contra principem principum confurget, & sine manu conteretur. Quod ergo per Daniele dictum est: Contra principem principum confurget: hoc per Paulum dicitur: Ita ut in templo Dei sedeat, ostendens se, tanquam sit Deus. Et quod per Daniele subjungitur: Sine manu conteretur: hoc per Paulum exprimitur: Quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione adventus sui. Sine manu scilicet conteretur: quia non Angelorum bello, non sanctorum certamine, sed per adventum iudicis solo oris spiritu, æterna morte ferietur.

CAPUT IV.

Vt reveletur in suo tempore: nam mysterium jam operatur iniquitatis.

Sunt nonnulli, qui æterna, quæ audiunt, veraciter credunt, sed tamen juxta prædicationem fidei vivere negligunt, & eisdem fidei, quam specietenus venerantes tenent, malè vivendo contradicunt. Quod dum plus terrena quàm cælestia, plus quæ videntur quàm quæ audiunt, diligunt: pulsanter persecutionis articulo, quod rectum credere videbantur, amittunt. Quod illo maxime tempore multiplicius agit, quando surgente ipso iniquorum capite, in sanctæ Ecclesiæ persecutione, ultima liberis suis viribus ejus fortitudo grassabitur. Ibi tunc uniuscujusque cor ostendetur, ibi quidquid in occultis latebat aperietur. Et qui nunc ore sunt puri, & corde sunt impij, publicatà malitià corruent; & fidem, quam specietenus tenuerant, perdent. Hinc Paulus ait: Vt reveletur in suo tempore: nam mysterium jam operatur iniquitatis. Ac si diceret: Tunc Antichristus manifestus videbitur, nam in cordibus iniquorum, id est, membrorum suorum, secreta sua jam nunc occultus operatur. Ut enim de apertioribus criminibus taceam, ecce alius fratri in corde suo tacitus invidet, & si occasionem reperiat, eum supplantare contendit. Cujus alterius membrum est, nisi ejus, de quo scriptum est: Invidia diaboli mors introit in orbem terrarum? Alius magni meriti se esse æstimans, per timorem cordis cunctis se præferens, omnes semetipso inferiores credit. Cujus alterius membrum est, nisi ejus, de quo scriptum est: Omne sublime videt; & ipse est rex super omnes filios superbiæ? Alius potentiam hujus mundi querit, non quò aliis prosit, sed quò non sit subditus alteri. Cujus alterius membrum est, nisi ejus, de quo scriptum est, qui dixit: Sedebam in monte testamenti, in lateribus Aquilonis: Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo? Solus quippe Altissimus ita dominatur super omnia, ut alteri subesse non possit. Quem diabolus imitari perversè voluit, cum suum dominum quærens, ei subesse recusavit. Imitatur ergo diabolus quicquid idcirco

De ministeriis Antichristi, & membris diaboli. In expos. B. Job. l. 19. c. 6 post med.

1. Cor. 13. 4.

1. Jo. 4.

S. GREGORII IN TOMAS

potestatem suam appetit: quoniam ei, qui sibi prae-
positus est ordinatione superna, subesse fastidit. Sicut
namque praeterea plurima, quae quosdam in ipsa
pace Ecclesiae constitutos infideles esse renunciant.
Video namque nonnullos ita personam potentis ac-
cipere, ut videlicet ab eo requisiti, pro favore ejus
non dubitent vitam proximi veritatem negare. Et
quis est Veritas, nisi ille, qui dixit: Ego sum via,
veritas, & vita? Neque enim Joannes Baptista de
confessione Christi, sed de justitiae veritate requisi-
tus occubuit: sed quia Christus est veritas, ad mor-
tem usque idcirco pro Christo, quia pro veritate vi-
delicet pervenit. Ponamus ante oculos quod ali-
quis percunctatus personam potentis accepit, & ne
verbi saltem injuriam pateretur, veritatem nega-
vit. Quid ergo iste faceret in dolore poenarum, qui
Christum erubuit inter flagella verborum? Ecce &
post haec ante oculos hominum adhuc Christianus
est, & tamen si Dominus eum districte disposuit
judicare, jam non est. Video autem & alios, qui-
bus per locum magisterij, exhortandi sunt officia,
arguendique commissa: quia vident aliquid illicitum
admitti, & tamen dum quorundam potentum
offendere gratiam metuunt, arguere non praesu-
munt. Quisquis iste est, quid aliud facit, nisi videt
lupum venientem, & dimittit oves, & fugit? Fu-
git, quia tacuit quoniam despecta aeterna gratia,
temporalem gloriam plus amavit. Ecce ante poten-
tis faciem intra sui se latebras silentij abscondit, &
sicut publicae persecutioni, sic occultae locum dedit
timori. Qui igitur talis est, si haec districte judican-
tur, & si persecutio publica defuit, & tamen tacen-
do Christum negavit. Non ergo defuit vel in pace
Ecclesiae Antichristi tentamenta. Nemo itaque illa
persecutionis extrema tempora, quasi sola perhor-
rescat. Apud iniquos namque quotidie res Antri-
christi agitur: quoniam in eorum cordibus myste-
rium suum jam nunc occultus operatur. Et si nunc
multi specietenus intra Ecclesiam constituti simulant
se esse quod non sunt, in adventu tamen judicis
prodentur quod sunt. De quibus bene Salomon
ait: *Vidi impios sepultos, etiam cum adhuc vive-
rent; in loco sancto erant, & laudantur in civitate
quasi justorum operum.*

- A 3 *Salvabitur mulier per filiorum genera-
tionem.*
- 4 *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse.*
- 5 *Magnum est pietatis sacramentum.*
- 6 *Nemo adolescentiam tuam contemnat.*
- 7 *Manus cito nemini imposueris.*
- 8 *O Timothee, depositum custodi, devitans
prophanas vocum novitates.*
- 9 *Radix omnium malorum cupiditas.*
- 10 *Qui solus habet immortalitatem.*
- 11 *Et lucem habitat inaccessibilem.*
- 12 *Divitibus praecepe non superbe sapere.*
- 13 *Dum venio, attende lectioni.*

INCIPIT EXPOSITIO
SUPER EPISTOLAM I. B. PAULI
APOSTOLI AD TIMOTHEVM.

CAPUT I.

*Misericordiam consecutus sum, quia igno-
rans feci.*

NULLUS potest dicere ad cognoscen-
dum Deum actionis suae se mercede
praevenisse, vel aliquod digni operis
meritum, quo Christum Dei virtutem
& Dei sapientiam perciperet, quasi
pretium dedisse. Ad hoc namque pretium damus,
ut ejus vice rem, quam appetimus, possidere de-
beamus. Quid autem nos dedimus, ut sapientiam,
quae Christus est, percipere mereremur? Gratiā
quippe redempti sumus. Illa namque sola opera ma-
le vivendo dedimus, quibus si justa retributio ser-
varetur, non Christus, sed supplicia redderentur.
Sed aliud homo per justitiam meruit, aliud per
gratiam accepit. Testatur Paulus priusquam mens
illius semen gratuita veritatis acciperet, quibus sen-
tibus premebatur erroris: *Qui prius, inquit, fui
blasphemus, & persecutor, & contumeliosus: sed mi-
sericordiam consecutus sum: quia ignorans feci in
incredulitate.* Testatur etiam pro qualibus Christus
mori dignatus est: *Cum adhuc, inquit, peccatores
essemus, secundum tempus Christus pro impiis mor-
tuus est.* Qui ergo veniente Christo de virtute &
Dei sapientia impij inventi sumus, quid boni ope-
ris dedimus, quo eum accipere mereremur? Nul-
lum suis meritis esse salvatum Paulus intellexerat,
neminem dedisse aliquid boni operis, ut ad fidem
veniret, cognoverat, qui dicebat: *Quis prior dedit
illi, & retribuetur ei?* Hinc iterum scriptum est: *Ephef. 2.
Gratia salvi facti estis per fidem: & non ex vo-
bis, sed Dei donum est, non ex operibus, ut ne quis
glorietur.* Hinc de semetipso loquitur iterum, di-
cens: *Gratia Dei sum id, quod sum.* Ex cuius ni-
mirum aspiratione gratiae, quia virtutum opera
protinus in corde generantur, ut ex libero quoque
arbitrio subsequatur actio, cui post hanc vitam a-
eterna respondeat retributio, illico adjecit: *Et gra-
tia ejus in me vacua non fuit.*

CAPUT V.

Nolite ut inimicum illum existimare.

Cum temporalis pax in pravorum cordibus ex
inceptione nostra confunditur, inviolata ne-
cessesse est, ut in nostro corde servetur. Unde discipu-
los admonet, dicens: *Si quis non obedit verbo no-
stro, per Epistolam hunc notate: & non commiscea-
mini cum illo, ut confundatur.* Atque illico adjunxit:
*Et nolite ut inimicum existimare illum, sed corripite
ut fratrem.* Ac si diceret: Pacem cum eo exterior-
rem solvite, sed interiorem circa illum medullitus
custodite: ut peccantis mentem sic vestra discordia
feriat, quatenus pax a vestris cordibus nec abne-
gata discedat.

*Finis expositionis in Epistolam secundam
B. Pauli Apostoli ad Thessalonicenses.*

INCIPIVNT CAPITVLA
DE EPISTOLA I. BEATI PAULI
APOSTOLI AD TIMOTHEVM.

- 1 *Misericordiam consecutus sum, quia igno-
rans feci.*
- 2 *Non in veste pretiosa.*
S. Greg. Tom. III.